

GIMNAZIJA JOŽETA PLEČNIKA

SEMINARSKA NALOGA

JANEZ TRDINA

Ljubljana, maj 2006

Kazalo vsebine

Seminarska naloga obsega 5 strani. Obsega 5 slik, ostale informacije se nahajajo na spletnem naslovu http://www.freewebs.com/janez_trdina/, kjer so dobrodošla vprašanja, kritike ali kakršnekoli informacije v zvezi z Janezem Trdino.

Naša seminarska naloga predstavlja pisatelja Janeza Trdino. Trdina se je s pisanjem začel ukvarjati že zelo zgodaj, na koncu gimnazijskih let. Poskusil je tudi s pesnikovanjem, vendar se to ni obneslo. Bil je bister in samosvoj. Bil je desist- kritiziral je cerkev in tradicionalne dogme. Verjel je v vero v razum, ljudstvo pa je videl kot zaostalo in neosveščeno; želel ga je razsvetliti.

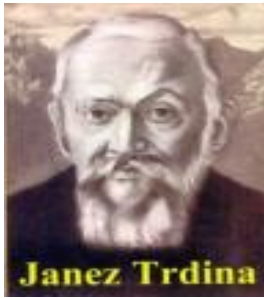

Janez Trdina se je rodil 29. maja 1830 v Malem Mengšu kot tretji izmed osmih otrok kmetu Andreju v njegovem drugem zakonu z Marijo Kcel. Obiskoval je osnovno šolo v Mengšu, kjer je bil odličnjak, o čemer priča mnogokratni vpis v zlato knjigo. Že takrat je rad poslušal in bral narodne pripovedke. Po osnovni šoli je obiskoval ljubljansko gimnazijo, potem pa je šolanje nadaljeval na Dunaju. Študiral je zgodovino in zemljepis ter klasično jezikovje. Kot suplent je delal v Varaždinu, kasneje pa poučeval na Reki. Odpuščen je bil leta 1866, saj je imel napredne nazore in je ostro nasprotoval »Bachovim huzarjem«. Bil je obtožen pohujševanje mladine, ščuvanja le-te proti državi in cerkvi. Nato je živel kot upokojenec v Novem mestu in potoval po Dolenjskem in Beli krajini. Ob tem je opazoval ljudi in si opazovanja zapisoval. Trdina je bil vse življenje svobodoljuben demokrat, zaveden Slovenec in Slovan. Prav iz teh razlogov je sovražil nemško, fevdalno in demokrasko gospodo, nasilje in mračnjaštvo. S svojimi deli je želel ljudstvo vzgajati, ga navajati k razumnem življenju. Umrl je leta 1905 v Novem mestu.

Pisateljstvo Janeza Trdina delimo na dve obdobji, ki sta med seboj ločeni z dobo skoraj tridesetih let. V letih 1849-1851, ki so sledila revoluciji, je v časnikih začel objavljati pesniške in pripovedne poskuse ter tekste ljudskega slovstva. Objavljal je drobce ljudskega slovstva pod naslovom Narodne pripovedke iz Bistriške doline, leta 1850 je objavil Pripovedko od Glasan-Boga. To je bil poskus narodnega epa v prozi, ki je temeljil na ljudskih motivih. Istega leta je napisal tudi Arov in Zman, zgodovinsko novelo po motivih turških bojev. Leto zatem je sledila epska zgodovinska epska pesnitev Bran in pogin Japodov in Pripovedka od zlate hruške. Slednja je satirično kritičen prikaz takratnega javnega življenja in je najpomembnejše delo iz mladostniškega obdobja. Javnosti se je naslednjič predstavil šele leta 1881, ko je začel vsaj delno spet prevladovati poetični realizem. Prav tega leta je Trdina objavil v Ljubljanskem Zvonu Verske bajke na Dolenjskem, v letih 1882-1888 pa so bile objavljene Bajke in povesti o Gorjancih, najboljše delo te vrste. Vzoredno s temi deli je obnavljal spominske in narodopisne potopisne spise; 1903 si izšli Bachovi huzarji in iliri, spomine iz obdobja Bachovega absolutizma na Hrvaškem. V letu 1905-1906 so bili izdani spomine iz mladosti z naslovom Moje življenje, leta 1912 pa Izprehod v Belo krajino. Ukvarjal se je tudi s slovstveno kritiko in objavil leta 1850 Pretres slovenskih pesnikov. Tu izpostavi Prešerna, a ga še vedno postavlja ob Koseskega.

Trdina je pripadal zgodnji generaciji slovenskih liberalcev po revoluciji 1848. V njegovi miselnosti e križajo vplivi razsvetljenstva in predromantike z novejšimi tokovi liberalizma, nacionalizma in pozitivizma. Gojil je predromantično ljubezen do ljudskega življenja, kulture, verovanj ter slovstva.

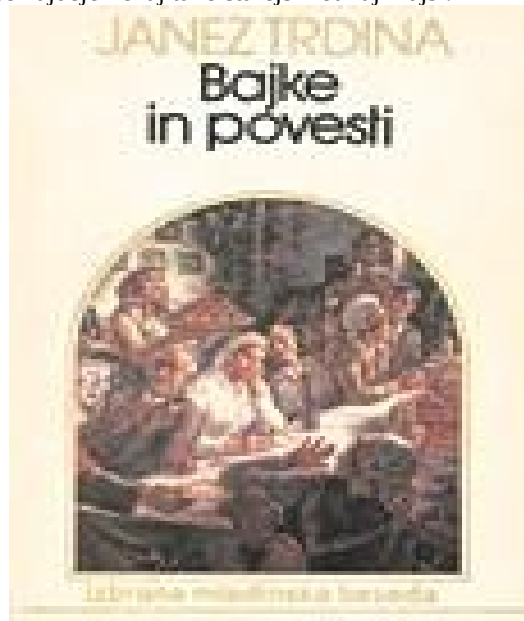

Trdinova slovstvena usmerjenost izvira prav iz njegove miselnosti. Slovstvo je dojemal razsvetljsko kot nekaj razumskega, kot razsvetljevanje, moralno, narodno in kulturno vzgajanje s pomočjo zgodb in domišljije. Po gradivo za pripovedke je segel tudi v ljudsko slovstvo. V slovstveni usmerjenosti Trdine se križajo razsvetljske miselnost, predromantična in romantična potreba po posnemanju ljudskega slovstva in zametki realističnega prikazovanja stvarnosti.

Kjer je Trdina samo zapisoval ljudsko blago, ima njegovo delo predvsem narodopisen pomen. Kjer ga je preoblikoval, je dosegel največji umetniški učinek. Pri tem je sledil motiviki in ji ni dodajal razsvetljskih, liberalnih in narodnih idej. Med njegova najboljša dela zato spadajo Cvetnik, Gluha loza, Gospodična,.... Med vrednote njegovega dela spadata tudi biografijo, obe v obliki spominov.

Kot enega od znamenitih Trdinovih citatov lahko dodamo tega: »Trudil sem se, da stare narodne nazore pomnožim in obogatim z idejami napredujočega časa: z rodoljubjem, svobodoljubjem, slovenstvom, slovanstvom, s hrepenenjem po prosveti in vseh drugih zakladih, ki pospešujejo človeško blaginjo. Obenem pa sem odločil udrihati po praznoverju, ki se je obesilo na pravo vero Kristusovo in jo tišči k tlom ter ji preti, da jo ugonobi s svojimi izmišljotinami.« (<http://www.muzej-menges.si/slovenscina/razstave/trdina.htm>). Iz tega citata lahko razberemo njegov poskus vzgajanja ljudstva, saj pravi, da je poskušal stare nazore obogatiti. Vidi se, da je bil svobodomiselen, zavesten in ponosen Slovenec in Slovan, in da mu vera, kakršno so predstavljali v tistem času, ni bila všeč, očital ji je celo, da je praznoverna in izmišljena.

Janez Trdina je pomembne del v razvoju slovenskega pripovedništva. Njegova dela niso omejena na starsotno skupino, saj lahko zase najdejo nekaj tako starejši kot najmlajši.

Seznam uporabljene literature

- KOS, Janko. 1987. Pregled slovenskega slovstva. 8. natis. Ljubljana: Državna založba Slovenije. Strani: 125-128.
- TRDINA, Janez. 1966. Bajke in povesti o Gorjancih, Izbor. Dodatna izdaja Prešernove družbe za leto 1967.

-JANEŽ, Stanko, in RAVBAR, Miroslav. 1966. Pregled slovenske književnosti. Založba obzorja Maribor.

- 20.3.2006. *Janez Trdina* [online]. [citirano 8.5. 2006; 20:05]. Dostopno na spletnem naslovu <http://sl.wikipedia.org/wiki/Janez_Trdina>.

-HLADNIK, Miran. 1998. *Janez Trdina, Bajke in povesti o Gorjancih* [online]. [M. Hladnik], [citirano 8.5.2006; 20:08.]. Dostopno na spletnem naslovu < <http://www.ijs.si/lit/trdina.html-l2>>.

- 2006. *Janez Trdina (1830-1905), Slovenski pisatelj in etnolog* [online]. [citirano 8.5.2006; 20:10]. Dostopno na spletnem naslovu < <http://www.muzej-menges.si/slovenscina/razstave/trdina.htm>> .

-[online] Občina Šentjernej. 19.10. 2005. [citirano 8.5. 2006; 20:20]. 53349B, 390 x 542 slikovnih pik.. Dostopno na naslovu < http://www.sentjernejsi/images/kultura/trdina_01_200.jpg>.

- [online]. 1996-2006. [citirano 8.5.2006; 20:25]. 12420 B, 180 x 259 slikovnih pik. Dostopno na naslovu < <http://www.novomesto.si/media/img/m/nm/znani/trdina/s01.jpg>>.
- [online]. [citirano 8.5.2006; 20:30]. 14706 B, 150 x 250 slikovnih pik. Dostopno na naslovu < <http://www.menges.si/informacije/images/5-1.jpg>>.
- [online]. 2004. [citirano 8.5. 2006; 20:35]. 4926 B, 115 x 162 slikovnih pik. Dostopno na naslovu http://www.svetizbesed.com/pic/nasl-bajke_in_povesti-7.jpg.
- [ONLINE]. [CITIRANO 8.5.2006; 20:40]. 33590 B, 290 x 500 slikovnih pik. Dostopno na naslovu < http://www.muzej-menges.si/slike/razstave/trdina/trd_vav_500.jpg>.